ועולה גופה מנלן. כדי נסבה דהא מק"ו ילפינן לעיל בפירקין [דף נא.] **והאי קרא לדרשא אחרינא אוקימנא וקיצור דבריס הוא** [ד] **דנקט לה מקרא דאי נאו ק"ו הוה ילפינן לה מינה: אי מה בו' אף נאן. דבכור** [ט] **זריקה זריקה מעולה ילפינן מה להלן ד' מתנות שתים שהן ארבע: סביב בחטאת. במילואים** [ע] **ובעולה. פ מסביב שמעינן ביה ד' מתנות שסובב** [מ] **בדמה רוחות המזבח: אין מלמדין. ומע"ג דהכא נאו בבנין אב אנו באין ללמוד אשמעינן אביי דשני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין אפי' בג"ש אותו דבר שנכתב בשניהן: ובשרם יהיה לך. בבכור כתיב: לחזה ושוק של שלמים. ולקמיה פריך** [ז] **לשל תודה אקשינן: בשרם. ת"ח יושבין שורות** [יח] **ככרס כך מפורש בברכות ירושלמי** [י]**: שבא לביה המדרש אחלה. היא היתה תחילת ביאתו לפניהם ביבנה: וחטאת ואשם מתנה לכהן. אבל שלמים לבעלים: גדון דבר מדבר. כלומר שכמותו ודומה לו: אין באין על חטא. כחטאת ואשם: אינו בא בנדר ובנדבה. לאפוקי שלמים דבאין בנדר ובנדבה: ונסתלק. נשתתק: הקישו הכתוב. ואין משיבין על ההיקש** [יא]**: הוסיף לך הכתוב זו.** כלומר מודה אני לדבריך שלחזה ושוק של תודה [יב] צריכין אנו להקישו דתפסת מועט תפסת מיהו מדהדר הכתוב בסיפיה דקרא לך יהיה דלא אימטרין הא כתיב בריסיה יהיה לך הוסיף לו הכתוב הויה אחרת כמו זו הבאה לו בהיקש: ה"ג **ושנאמרו דברים לפני ר' ישמעאל אמר להם אלו ואמרו לו לר"ע טעית תודה מהיכן למדה משלמים ודבר** [כ] **הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש אין עליך דו.** טעיתה במה שחזרת בך מהיקש שלמים ואתה מקישו לתודה דלא למדו הכתוב אלא משלמים דאי מתודה חזה ושוק לא כתיב בה אלא מדאיתקש תודה לשלמים נפקא לן בה חזה ושוק בת"כ [יב] דמגיא לפי שילאה תודה לידון בדבר החדש שטעונה נסך יכול אין לך בה אלא חידושה ת"ל [ג] תורת זבח השלמים אם על תודה מה שלמים טעונים סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק אף תודה כו' [יא]: **ודבר הלמד בהיקש יחזור** [כב] **וילמד על הבכור בהיקש.** ליאכל ליום ולילה: **אין עליך לדונו בשון אחרון.** להקישה לחזה ושוק של תודה: **אלא בשון ראשון.** לשל שלמים: **שבא מצינו.** ללמדו בכל התורה כולה אלא מנכון: **דהבך בכורות.** בכור שור בכור כשב בכור עז [כג] וכל לשון רביס דקרא עלייהו קאי לר' ישמעאל והיינו אמרינן גבי ואת דמם ואת חלבם לר' ישמעאל בפרק ב"ש (לעיל לז.): **כמאי קמיפלגי.** רבי ישמעאל ור"ע דע"כ אין היקש חוזר מלמד בהיקש ור"ע מ"ט גמיר לה: **הימנו ודבר אחר.** [פ] אכילת חזה ושוק של תודה ליום ולילה הימנו ודבר אחר העמידוה קלת המלמד [כד] כתב בה דכתיב בתודה יום ולילה וקלת היא למדה ממקום אחר [כה] מאי היא חזה ושוק דלא כתיב בה: **רבי ישמעאל סבר היקש הוא.** נמצא [כו] מה שחזה ושוק נאכלין ליום ולילה מן ההיקש למד. ור"ע סבר הואיל ויום ולילה בתודה כתיב אע"ג דחזה ושוק למדה בהיקש לא הויא זמן אכילת חזה ושוק של תודה דבר למד בהיקש: **כשם שמזה לפני ולפנים כו'.** ולפני ולפנים גופיה אחת למעלה ושבע למטה בפר ושעיר בהימנו ודבר אחר גמר [כז] דבפנים למעלה בפר לא כתיב ביה מעיינא דכתיב (ויקרא ט:) והזה באצבעו על פני הכפרת וקדמה [כח] ולפני הכפרת יזה שבע פעמים [כט] ושבע למטה הוא דכתיבא ביה ובשעיר חטאת למעלה הוא דכתיבא ולפני הכפרת [שם] אותו חלא משמע [ל] ולפני הכפרת לא כתיב שבע וגמירי בהיקשא מהדדי דכתיב [שם] ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר אלמא עבודת פר ושעיר בפנים בהימנו ודבר אחר יליפינן דמקלת עבודה [לא] כל אחד כתובה בו ומקלתה למד מחבירו והדר מיגמר היכל מפנים בהיקשא דכן יעשה לאוהל מועד [שם] אלמא הימנו ודבר אחר לא בהיקשא חשיב לה: **אלא למ"ד הוי היקש.** היכי הדר היכל וגמר מיניה בהיקשא: **מקומות הוא דגמירי מהדדי.** ואין זה [לב] חוזר ומלמד בהיקש קמא בהמות איתקוש ובהיקשא בתרא מקומות איתקוש אבל גבי תודה ובכור [לג] חזה ושוק של תודה הוקשה לבכור והיא עצמה למידה משלמים בהיקש: **ה"ג.**

למה לי למכתב סביב בעולה סביב בחטאת הוו שני כתובים. סביב [לד] **בעולה אימטרין לבדאמר לעיל** [נג.]: **יכול יזרקנו זריקה אחת ת"ל סביב אלא סביב דחטאת קאמר ל"ל דאיכא קרנות כתיב** [לה] **ומיהו לרבי ישמעאל קשה דאימטרין לגזירה שוה דליף מייה פיסוק ד' מתנות בעולה כדאמר לעיל** [שם] **בחטאת ועוד למ"ד לעיל נותן אמה אילך ואמה אילך אימטרין בחטאת סביב לגופיה אלא תאמר דסגי בשתי מתנות ברוחב** [לו] **אחת בשתי קרנות ושמא סביב דעולה הוא דמייתי** [לז] **דטובא סביב כתיב בעולה בפרשת ויקרא ועוד דעולה אתיא זריקה זריקה משלמים: ואני מקישו לחזה ושוק של תודה. משום דלאומרא מקשינן: וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש. תימה ונקשיה לחזה ושוק של איל מזיר דכתיב בהדיא ונאכל ליום ולילה כדמרבינן לעיל בפ"ק** [לח] (דף ד) **ובפרק כל הפסולין** (דף לו.), **וכ"ת דהאי דמרבינן מבשר זבח תודת שלמיו חשיב הקישא א"כ היכי יליף לה לעיל מחטאת ואשם דילפינן** [מט] **מהסוא קרא ולעיל** (דף נ.) **איבעיא לן אי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בבנין אב ולא איפשיטא ויש לומר דמסתברא לאקושי לתודה** [מ] **שנוהגת בכל בהמה בבכור** [מא] **ולא לאיל מזיר דאינו נוהג אלא באיל א"נ בשוק** [מב] **הימין כתב ותודה ילפי משלמים דכתיב בהו ימין אבל איל מזיר לא כתיב ביה ימין:**

ועולה גופה מנלן דכתיב [1]**אל יסוד מזבח העולה למד** [א] **על עולת חובה שטעונה יסוד אי מה להלן** [ב] **שתי מתנות שהן ארבע אף כאן שתי מתנות שהן ארבע אמר אבייי למה לי למכתב** [2]**סביב בעולה** [3]**סביב בחטאת** [ג] **הוו שני כתובין הבאין כאחד** [ד]**וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר הוי אשם שלשה ושלשה ודאי אין מלמדין: הבכור נאכל לכהנים** [ה]**: ת"ר** [ו]**מנין לבכור שנאכל לשני ימים ולילה שנאמר** [4]**ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין** [ז]**הקישו הכתוב לחזה ושוק של שלמים מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד וזו שאלה נשאלה לפני חכמים בכרם ביבנה בכור לכמה נאכל נענה ר"ט ואמר לשני ימים ולילה אחד היה שם תלמיד אחד שבא לבית המדרש לפני** [ח] **חכמים תחלה ור' יוסי הגלילי שמו אמר לו רבי מנין לך אמר לו בני שלמים קדשים קלים ובכור קדשים קלים מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד אמר לו רבי בכור מתנה לכהן וחטאת ואשם מתנה לכהן מה חטאת ואשם אין באין על חטא** [ט] **נדון דבר מ(תוך) דבר ונלמד דבר מ(תוך) דבר מה שלמים אין באין על חטא אף בכור אינו בא על חטא מה שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד אמר לו רבי נדון דבר מדבר ילמד** [י] **דבר מדבר חטאת ואשם מתנה לכהן** [יא] **ובכור מתנה לכהן מה חטאת ואשם אין באין בנדר ונדבה אף בכור אינו בנדר ונדבה מה חטאת ואשם נאכלין ליום** [יב] **אחד אף בכור נאכל ליום אחד קפץ ר"ע ונסתלק ר"ט אמר לו הרי הוא אומר** [יג]**ובשרם יהיה לך** [יד] **הקישן הכתוב לחזה ושוק של שלמים מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד אמר לו** [יא] **היקשתו לחזה ושוק של שלמים ואני מקישו לחזה ושוק של תודה מה תודה נאכלת ליום ולילה אף בכור נאכל ליום ולילה אמר לו הרי הוא אומר ובשרם יהיה לך שאין ת"ל לך יהיה** [יב] **ומה ת"ל לך יהיה** [יג]**הוסיף הכתוב הויה אחרת בבכור** [יד]**וכשנאמרו דברים לפני ר' ישמעאל אמר להן** [טו]**צאו ואמרו לו לר"ע** [יג] **טעיתה תודה מהיכן למדה משלמים [וכי] דבר הלמד בהיקש** [יז]**חוזר ומלמד בהיקש הא אין עליך לידון בלשון אחרון אלא בלשון ראשון ור' ישמעאל האי לך יהיה מאי עביד ליה** [טז]**לימד על** [א]**בכור בעל מום שהוא מתנה לכהן** [יח]**שלא מצינו בכל התורה** [יט] **ור"ע יליף ליה מבשרם חד תם וחד בעל מום ור' ישמעאל מבשרם דהנך בבכורות קאמר במאי קמיפלגי מ"ם** [טז]**הימנו ודבר אחר הוי היקש ומ"ם לא הוי היקש בשלמא למ"ד לא הוי היקש היינו דכתיב** [5]**וכן יעשה לאהל מועד** [יט]**כשם שמזה לפני ולפנים אחת למעלה ושבע למטה מדם הפר כך** [כ]**מזה בהיכל וכשם שלפני ולפנים אחת למעלה ושבע למטה מדם השעיר כך** [ג]**מזה בהיכל אלא למ"ד הוי היקש מאי איכא למימר** [יט]**מקומות הוא דגמרי מהדדי**

אל יסוד מזבח העולה. גבי חטאת נאמר כתיב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות מזבח העולה ואת דמו יוצק על יסוד מזבח העולה, והו"ל למכתב אל יסוד המזבח, למה לי דכתיב מזבח העולה, אלא הכי קאמר אל יסוד מזבח תעשה העולה (פסחים סה.) שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין. מדאלא כתיב אחד וגמרו כולהו מיניה (קדושין כד.). מדהדר כתביה לגידן ולא יליף מחבריה ש"מ דזקא הני קאמר (פסחים מה.) ובשרם יהיה לך. כמזה התנופה, בנכור מישתעי בגדר ויקח קרן (בבורות כז.): הוסיף לך הכתוב הויה אחרת בבכור. אלא תאמר כחזה ושוק של תודה שאינו נאכל אלא ליום ולילה (במדבר יח יח) שלא מצינו בכל התורה. אלא מצינו מקרא אחר בכל התורה כולה. ודמן ומלבן ליכא לאוקומי כחד בכור, דבעל מום לא קבע (לעיל לז:) שלא מצינו בכל התורה. שיתנו לכהן, אלא מרבויא דהאי לך יהיה בעל מום לא קבע (בבורות כח.): כשם שמזה לפני ולפנים כו'. היקש הראשון לאו היקש הוא, שהרי בין כפר בין בשעיר כתיב מעלה ומטה, ולא סולרהו ללמוד זה מזה אלא את הממון, הלכך כל חד וחד מעלמו למד מקלת ודבר אחר מסייעו במקלת ואין זה למד בהיקש. והיכי דמי היקש שאין חוזר ומלמד בהיקש, כגון אם לא נאמר למטה בשעיר בלבד או למעלה בפר לא נאמר בלבד ולמדו הבהמות זו מזו בהיקש הייני היקש שאינו חוזר ומלמד בהיקש: מקומות הוא דגמרי מהדדי. אין זה היקש אלמד מן ההיקש, שהרי בהיקש הראשון למדו בהמות זו מזו, ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר, ובהיקש השני לא הוקש שום דבר לאחת מן הבהמות ללמוד ממנה מה שלמדה בהיקש מחבריתה, אלא המקומות הוקשו זה לזה, וכן יעשה לאהל מועד כאשר כפר על הקודש, והוקדש לא למד כלום מתחלה בהיקש אלא הפר הוקש לשעיר והשעיר לפר בתמצות הקודש (יומא נז.):

עין משפט נר מצוה

עד ב.ג מיי' פ"ה מהלכות מעה"ק הלכה יב ופ"ג מהלכות עיה"כ הלכה ה:

תורה אור השלם

1. וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן הַדָּם עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא ד, ז
2. וְשָׁחַט אֵת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
ויקרא א, ה
3. וְשָׁחַט וְזָקַף מֹשֶׁה אֶת הַדָּם וַיִּתֵּן עַל קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וְיַחֲטֹא אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת הַדָּם יָצַק אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:
ויקרא ח, טו
4. וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָּךְ כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה: במדבר יח, יח
5. וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם: ויקרא טז, טז

מוסף רש"י

אל יסוד מזבח העולה. גבי חטאת נאמר כתיב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות מזבח העולה ואת דמו יוצק על יסוד מזבח העולה, והו"ל למכתב אל יסוד המזבח, למה לי דכתיב מזבח העולה, אלא הכי קאמר אל יסוד מזבח תעשה העולה (פסחים סה.) **שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין.** מדאלא כתיב אחד וגמרו כולהו מיניה (קדושין כד.). מדהדר כתביה לגידן ולא יליף מחבריה ש"מ דזקא הני קאמר (פסחים מה.) **ובשרם יהיה לך.** כמזה התנופה, בנכור משתעי בגדר ויקח קרן (בבורות כז.) **הוסיף לך הכתוב הויה אחרת בבכור.** אלא תאמר כחזה ושוק של תודה שאינו נאכל אלא ליום ולילה (במדבר יח יח) **שלא מצינו בכל התורה.** אלא מצינו בכל התורה כולה. ודמן ומלבן ליכא לאוקומי כחד בכור, דבעל מום לא קבע (לעיל לז:) **שלא מצינו בכל התורה.** שיתנו לכהן, אלא מרבויא דהאי לך יהיה בעל מום לא קבע (בבורות כח.): **כשם שמזה לפני ולפנים כו'.** היקש הראשון לאו היקש הוא, שהרי בין כפר בין בשעיר כתיב מעלה ומטה, ולא סולרהו ללמוד זה מזה אלא את הממון, הלכך כל חד וחד מעלמו למד מקלת ודבר אחר מסייעו במקלת ואין זה למד בהיקש. והיכי דמי היקש שאין חוזר ומלמד בהיקש, כגון אם לא נאמר למטה בשעיר בלבד או למעלה בפר לא נאמר בלבד ולמדו הבהמות זו מזו בהיקש הייני היקש שאינו חוזר ומלמד בהיקש: מקומות הוא דגמרי מהדדי. אין זה היקש אלמד מן ההיקש, שהרי בהיקש הראשון למדו בהמות זו מזו, ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר, ובהיקש השני לא הוקש שום דבר לאחת מן הבהמות ללמוד ממנה מה שלמדה בהיקש מחבריתה, אלא המקומות הוקשו זה לזה, וכן יעשה לאהל מועד כאשר כפר על הקודש, והוקדש לא למד כלום מתחלה בהיקש אלא הפר הוקש לשעיר והשעיר לפר בתמצות הקודש (יומא נז.):

ליקוטים

מקומות הוא דגמרי מהדדי. כלומר ההיכל גמר מקדש הקדשים, כך כתיב וכפר על הקדש זה קדש הקדשים, וכן יעשה לאהל מועד זה ההיכל (כ"מ יומא נז.)

שיטה מקובצת

דכתיב אל יסוד כו'. פ"ה דכתי מכפר כו'. הייגו לשיטתו דלעיל, (דף נב.) אבל לפי ריב"א פשיט דקרא לגבי בעולה לפי' רבינו חיים. ומיהו לגבי בעולה לפי' ריב"א דלעיל, (דף נב.) אבל לפי ריב"א פשיט דקרא לגבי בעולה לפי' רבינו חיים. וא"ת אכתי תתלת דמים דכל הקרבנות כנגד היסוד מנלן לפי' רבינו חיים דלא (אתא) קרא דאל יסוד העולה רק בעולה. וי"ל דלפנין לזו נמי בג"ש דזריקה זריקה מעולה כמו בכור ומעשר ה"נ נמי לכאר מי נמי לאחר שפ"ר [מה] כל הקרבנות קבעי הכא כנגד היסוד מנלן ולכולהו קרבנות קאי. וא"ת ומאן דדרים בכור ומעשר מדם זמיך יפקך לומר דהם בפיסה. שהם כנגד היסוד מנליה, יען דלא שיך ג"ש דזריקה זריקה. ואין סברא לומר דפיא בהא דא אשמכון שום הנא דפליג אלא בפיסה אבל כנגד היסוד לא אשכחן שום הנא דפליג, ועוד דמתני' דקתני כנגד היסוד מסברא אחי כולי עלמא. ותיקן ריב"א דיסוד בעופיה נפקא מיפסך דלשון פסיקה משמע שסופך על גבי דבר אחר והייגו על גבי היסוד דהייגו דבר חלוק, אבל מאן דיליף לה הוי יעבוק כנגד היסוד אלא בשיעה בעולה בו'. תימה והלא אינם שוין דעולה הייגו ב' מתנות כו' ועוד דהיא למעלה ולא אחתתא אלא אחתתא קאמר כו' [מה] [כמתוס' בתוד"ה למה לי] (לשון מהר"פ) **אשם** שלשה. תימה דלא מצינו למילף אשם מעולה דאיכא למיפרך מה לעולה שכן כליל, וי"ל דבאשם נמי כתיב זריקה וליפנין בג"ש מעולה שטעונה יסוד לאחתא דמו. וה"ק דהוה מצי לימנים ג' כתובים הבאים כאחד דבאחת בהם זריקה וקביב: **וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש.** וא"ת ולילף בכור בהיקשא דחזה ושוק דאיל מזיר דכתיב בגופיה זמן אכילתו כדהדרינן מזבח תודת שלמיו לרבות שלמי מזיר לעיל (דף לו.), וליכא למימר דגם זה חשיב היקש דאיתקוש לתודה ואם"ג דאיתקוש דא"כ מעלת אשם נמי לא נפקא לן אלא מהאי קרא, וכיון דחשיב היקש היכי ליפנין בכור לעיל מבנין אב דאשמא ואשם והלא דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בבנין אב, ולעיל (דף נ.) לא איפשטא לן, וי"ל דמחזה ושוק דאיל מזיר לא אתי ליף משום דאשם יש זכוי בשלא שבא הוא מתנה לכהן ואכתי קרא דבכור לא כתיב בו אם חזה ושוק דאיל מזיר אינו נאכל לכהן ושוק גרידי אלא בהיא דבר אחר מיהא מתנה לכהן (לשון מהר"פ): **מקומות הוא** דגמרי מהדדי. דבהיקש קמא איתקש פר ושעיר, ובהיקש בתרא אתקשון היכל לבין הבדים, הלכך היקשא בתרא לא הוה מעין היקשא קמא: **תוד"ה** למה לי ובו'. (בפה"ד) ושמא אבל דעולה הוא דמייתי דעובדא אבל בעולה בפ' ויקרא. ולכך תשיב מעלת ועולה ב' כתובים אע"ג דאיתם שוין, אבל דעולה הייגו ב' מתנות שהן ד', ומחטאת ד' קרנות, ועוד דעולה לגמרא דמעלה. ומורי אמר דאם היה רשאי לגניא הספרים במקום חטאת שלמים אחי שפיר דתרוייהו שוין (תוד' מהר"פ):

גליון הש"ם

[גמ' ור"ע יליף ליה מבשרם וכו'. עי' לעיל דף לז ע"ב בתוס' ד"ה תיבנו ודבר אחר אבילת חזה ושוק של תודה וכו'. עי' יומא דף כג ע"ב בתוס' ד"ה ילבש וכו':]

שינויי נוסחאות

א) למד על עולת חובה שטעונה יסוד נמנקן (ש"מ, ב"ש ופרי"ד): **ב)** להלן ארבע מתנות אף כאן ארבע מתנות אמר (*ש"מ, ה"ה ברש"י): **ג)** נ"ל בשלמים (כ"י צ), ועי' ס"מ בשם תוס' מהר"ף שכתב ומורי אמר דשם הי' דשלי לתגיה הספרים במקום חטאת שלמים ש"ס: **ד)** לבהנים כו' (כ"י צ): **ה)** תיבות לפני חכמים נמחק (ש"מ): **ו)** אמר לו בני נדון דבר מדבר ונלמד דבר מדבר שלמים קדשים קלים ואין באין על חטא ובכור קדשים קלים ואינו בא על חטא (*ש"מ): **ז)** נ"ל ונלמד (כתה"י וש"מ): **ח)** לכהן ואינם באים בנדר ונדבה ובכור מתנה לכהן ואין בא בנדר ונדבה מה חטאת ואשם נאכלין וכו' (ש"מ וב"ש). וכתה"י ליתא כאן כלל הך דמתנה לכהן: **ט)** ליום ולילה כל"ל. וכן בסמוך (כתה"י וב"ש): **י)** לך בחזה התנופה וכשוק הימין הקישו (כ"י צ): **יא)** לו רבי הקשתו (כ"י צ). נ"ל אתה הקשתו (ש"מ): **יב)** נ"ל יהיה לך וכן בסמוך (כ"י צ): **יג)** בקלת כת"י עקיבא. וכש"מ לעקיבא וכן בכש"י. ועי' בק"ס: **יד)** הוא דנסיב לה תלמודא מהכא כלומר אי לאו כו' (כתה"י וש"מ): **טו)** נ"ל כיון דבכור (*צ"ק): **טז)** שיסבב בדמה ארבע רוחות המזבח (*ש"מ): **יז)** פריך דילמא לחזה ושוק של תודה אקשיה (*ש"מ): **יח)** נ"ל שורות שורות (כתה"י וד"ו): **יט)** תודה הוקש התפסת כל"ל והסמל נמחק (ש"מ וכתה"י): **כ)** נ"ל דבר (*ש"מ): **כא)** כו' ודבר הל"ל (שמכ"י): **כב)** נ"ל האיך חזור ומלמד בהיקש על הבכור ליאכל (ע"פ כתה"י וש"מ): **כג)** עז דכתיבי בקרא וכל כו' (*ש"מ): **כד)** התלמוד (כתה"י וד"ו). וכן בל"ק, ופי' קלת הלימוד. ושם בל"ק גרס הוא ממקום העמידוה: **כה)** אחר דלא כתיב בה חזה ושוק כל"ל והס"ל (*ש"מ): **כו)** נמצאת אכילת חזה ושוק של תודה ליום ולילה למידה בהיקש הילכך אינה חזורת ומלמדת בהיקש כל"ל והס"ל. ומס"ל ור"ע (כתה"י ובני"ז בש"מ): **כז)** גמר דלמעלה בפר כו' (ש"מ): **כח)** נ"ל קדמה (כתה"י וד"ו): **כט)** פעמים שבע למטה הוא דכתיבא ביה דלפני זה הוא למטה, ובשעיר אחת למעלה הוא דכתיבא דכתיב והזה (ע"פ כתה"י וש"מ): **ל)** משמע ולמטה לא כתב שבע וגמירי כו' (ב"ש, כי"ב וג'). נ"ל משמע דשבע למטה לא כתיב מינן וגמירי (כי"ר) וכעי"ז בכי"ס. נ"ל דשבע ולמטה לא כתיב וגמירי (ש"מ): **לא)** נ"ל עבודת (כי"ר): **לב)** זה קרוי חוזר (*ש"מ): **לג)** ובכור בכור הוקש לחזה ושוק של תודה והיא עצמה כו' כל"ל (ח"ג): **לד)** גי' שמכ"ר נראה דאסביב דעולה לא קאי דאיצטריך לאתויי לכדאמר לעיל כו': **לה)** ביה ואם אינו ענין לגופיה תניהו ענין לעולה והרי ב' סביב כתובים בעולה ואין מלמדין ומיהו כו' (שמכ"ר): **לו)** נ"ל ברוחב (צ"ק ד"ו). ועי' טה"ק. וגי' שמכ"ר ברוחב אמת: **לז)** גי' ס"ק דמייתי: **לח)** בפ"ק נמקק ול"ל בפרק כל הפסולין (ש"מ וצ"ק): **לט)** דילפינן נמי כל"ל (צ"ק): **מ)** הנל"ב כמ"ש גורס לשלמים: **מא)** נ"ל כבכור (ש"מ וצ"ק): **מב)** כשוק הימין כתב בבכור ותודה כו' (צ"ק): **מג)** תיבות לפרידוש רבינו חיים דהכא דנסמוך ל"י ליישבם. ע' לעיל נא ע"ב בתוס' ד"ה מן ודו"ק: **מד)** אולי ל"ל דבכור ומעשר ופסח טעונין מתן דמים ואיומרין ככל הקרבנות כו' (גליון): **מה)** ועי' בתוכן ביאור לקמן בקטע המתחיל תוד"ה למה לי:

ה"ג